

Hoera! voor insecten, Help! voor bejaarden

ANTWERPEN - In Kleine Brogel kunnen we sinds gisteren spreken van een hittegolf. Het was er immers drie opeenvolgende dagen warmer dan dertig dagen. Of de hittegolf uitbreiding neemt in de rest van het land, blijft de vraag. De volgende dagen daalt de temperatuur door toenemende bewolking, maar vanaf zondag wordt het weer warmer. Een bloedhete zomer, goed of slecht nieuws?

Voor wie is het slecht?

BEJAARDEN: Sommige bevolkingsgroepen lopen bij een hittegolf beduidend meer risico's. Alleenstaande bejaarden zonder sociale contacten, ouderen met een beperkte beweeglijkheid of met chronische ziektes zoals diabetes of hartfalen en kleine kinderen, zijn extra gevoelig voor de hitte.

WAAROM: Dat is niet verwonderlijk. Als het buiten warm is, stijgt ook onze lichaamstemperatuur. Omdat de thermostaat in onze hersenen ingesteld staat op 37 graden, zal die er alles aan doen om die extra warmte kwijt te spelen. Bijvoorbeeld door ons te laten zweten, vlugger te doen ademen, ons hart vlugger te doen kloppen, de bloedvaten te verwijden... Maar hoe ouder het lichaam, hoe trager die reacties. Ook kleine baby's hebben nog geen eigen thermostaat.

GENEESMIDDELEN: Geneesmiddelen tegen depressie en andere psychiatrische aandoeningen kunnen de thermostaat van het lichaam ontregelen.

PERSOONLIJK: Volgens professor Marc Sabbe, hoofd van de spoedgevallendienst van het UZ Leuven, kunnen ook persoonlijke kenmerken het risico verhogen: overgewicht, vermoeidheid, slaapttekort, uitdroging, koorts, diarree...

OVERLIJDENS: Vorig jaar werd van 1 tot 13 augustus een hittegolf genoteerd. Dat ging gepaard met een toename van het aantal overlijdens bij 80-plussers, vooral door beroertes en aandoeningen aan de luchtwegen. In totaal waren er 99 sterfgevallen meer dan in een gemiddelde augustusmaand.

Voor wie is het goed?

INSECTEN: Insecten zoals (fruit)vliegen, muggen en wespen gedijen heel goed bij deze zwoele zomertemperaturen. Dat zegt professor Johan Billen, hoofd van het 'insectenlabo' van de KU Leuven. "Een insect is een koelbloedig dier. Dat betekent dat zijn inwendige temperatuur ongeveer gelijk is aan de buitentemperatuur. In tegenstelling tot mensen van wie de thermostaat op 37 graden staat ingesteld of vogels die het op 39 graden houden."

WAAROM: Wanneer de buitentemperatuur stijgt, stijgt dus ook de inwendige temperatuur van het insect. Daardoor gaat zijn hele metabolisme versnellen. Voedsel wordt vlugger verteerd, hij groeit vlugger, produceert meer sperma, plant zich sneller voort...

VLIEG: Voor de fruitvlieg, die slechts twee tot drie weken oud wordt, betekent dit dat er in één jaar bijvoorbeeld zes generaties tot ontwikkeling komen in plaats van vijf. Bij wespen ligt het iets anders. Omdat de eitjes al in het voorjaar zijn gelegd, zal hun aantal niet vergroten maar zullen ze vlugger volgroeid zijn.

WINTER: Strenge winters - net het omgekeerde dus - zijn niet noodzakelijk slecht voor insecten. Insecten die langer dan een jaar leven, zoals mieren, kevers en vlinders, zijn meer gebaat bij vriestemperaturen dan bij kwakkelwinters. Zij stoten immers het water uit hun bloed om te overleven. Bij te warme temperaturen worden ze op het verkeerde been gezet.